

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/1998 rd

Statsrådets EU-redogörelse angående en vitbok om förnybara energikällor

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 1 april 1998 statsrådets EU-redogörelse E 29/1998 rd (handels- och industriministeriets brev 27.3.1998) angående en vitbok om förnybara energikällor till miljöutskottet för kännedom och eventuella åtgärder.

- miljörådet Sauli Rouhinen, miljöministeriet
- skogsbruksöverinspektör Tapio Lehtiniemi, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör Ulla Sirkeinen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund som representant för Skogsindustrin
- miljösakkunniga Helena Soimakallio, Energi- branschens Centralförbund
- biträdande professor Peter Lund, Tekniska högskolan, även som representant för Finlands Naturskyddsförbund.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Aimo Aalto, handels- och industriministeriet

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Kommissionens meddelande

Kommissionen gjorde 1996 upp ett preliminärt förslag (grönbok) till en gemenskapsstrategi för förnybara energikällor. På basis av medlemsstaternas reaktioner på grönboken har kommissionen nu tagit fram ett preciserat förslag till en gemenskapsstrategi för förnybara energikällor (vitbok).

Strategin har som mål att fördubbla användningen av förnybara energikällor till 12 procent inom Europeiska unionen fram till år 2010. För att uppnå målet föreslås en preciserad handlings-

plan, en särskild startkampanj och åtgärder för uppföljning och genomförande.

Målet är att energirådet antar en resolution om vitboken vid sitt möte den 11 maj 1998.

Statsrådets preliminära ståndpunkt

Statsrådet ställer sig positivt till ökad användning av förnybara energikällor och till den föreslagna strategin. För statsrådets preliminära ståndpunkt redogörs närmare i avsnittet Utskottets ställningstaganden.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmän bedömning

Europeiska unionens kommission har utarbetat en vitbok om gemenskapens strategi för ökad användning av förnybara energikällor. Centrala faktorer bakom strategin är förpliktelserna i miljökonventioner (speciellt i Kyotokonventionen), den snabbt ökande energiimporten till unionen och risken för att utvecklingsmöjligheterna för sektorn går förlorade.

Statsrådet ställer sig positivt till ökad användning av förnybara energikällor. Mot denna bakgrund är det enligt statsrådet mycket bra att kommissionen har tagit fram en strategi för främjande av förnybara energikällor och en anknytande handlingsplan i form av en vitbok.

Miljöutskottet omfattar statsrådets positiva inställning. Det är inte enbart positivt utan nödvändigt, anser utskottet, att Europeiska unionen får en strategi och en handlingsplan för ökad användning av förnybara energikällor. Utan en konsekvent och klar politik på gemenskapsnivå kommer de förnybara energikällornas andel inte att öka tillräckligt i Europa.

Utskottets allmänna bedömning är att vitbokens förslag till strategi och handlingsplan är lyckade. De utstakade linjerna är riktiga och värda understöd.

I det här sammanhanget vill utskottet understryka strategins generella betydelse. Den föreslagna strategin är en av de viktigaste bland samlade åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser inom Europeiska unionen. Å andra sidan innebär genomförandet av strategimålen ett genombrott för förnybara energikällor inom energiförsörjningen. En ökad användning av nya energikällor skapar i betydande utsträckning nya arbetstillfällen och öppnar exportmöjligheter för energiteknik. Kommissionens vitbok bör inte enbart ses som ett energi- och miljöpolitiskt program utan som ett övergripande socialt program som också har avsevärda ekonomiska konsekvenser och sysselsättningseffekter.

Strategins mål

Strategin fastställer gemenskapens mål om en fördubbling till 12 procent av marknadsandelarna för förnybara energikällor fram till år 2010.

Vitboken ställer inga landsvisa mål. Det förutsätts att varje medlemsstat utarbetar sin egen strategi och i enlighet med den presenterar hur den för sin del tänker bidra till gemenskapens övergripande mål, vilken andel olika förnybara energikällor kommer att ha för att uppnå målet och vilka åtgärder medlemsstaten i fråga tänker vidta för att öka användningen av olika energikällor.

Statsrådet anser att Finland inte kan fördubbla användningen av förnybara energikällor fram till år 2010. Andelen förnybara energikällor uppgår redan nu till över 20 procent av den totala energikonsumtionen, vilket innebär att den är bland de högsta inom gemenskapen. Finlands mål är dock att ytterligare öka användningen av förnybara energikällor. Särskilt viktigt är det att öka användningen av skogsbiomassa också på gemenskapsnivå, anser statsrådet.

Miljöutskottet omfattar statsrådets ståndpunkt. I Finland är det inte realistiskt att ställa som mål en fördubbling av förnybara energikällor på grund av vår höga utgångsnivå. Det är dock enligt utskottet av största vikt att ytterligare öka användningen av förnybara energikällor i Finland. Utskottet har behandlat möjligheterna till en ökad användning tidigare i sitt utlåtande om grönboken (MiUU 4/1997 rd).

Statsrådet konstaterar vidare i sin ståndpunkt att det närmare önskar undersöka om vitboken kräver nya nationella åtgärder utöver de som redan genomförs i Finland.

Miljöutskottet skyndar på utredningar. Utskottets preliminära ståndpunkt är att det i Finland behövs en egen nationell handlingsplan som anger dels de konkreta målen för en ökad användning av olika energikällor, dels de åtgärder som behövs för att genomföra dessa mål.

Handlingsplan

I vitboken föreslås en handlingsplan som omfattar fyra huvudområden, nämligen

— Åtgärder för den inre marknaden (Rimlig tillgång till elmarknaden för förnybara energikällor, Skatte- och finansieringsåtgärder, Nytt bioenergiinitiativ för transport, värme och elektricitet samt Förbättrade byggnadsregler: dess effekt på planering av tätorter och landsbygd)

— Förstärkt gemenskapspolitik (Miljön, Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning, Konkurrens och statligt stöd, Forskning, teknisk utveckling och demonstration, Regionalpolitik, Gemensam jordbrukspolitik och politik för utveckling av landsbygden samt Yttre förbindelser)

— Ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna

— Stödåtgärder (Riktade insatser, Marknadsacceptans och konsumentskydd, Bättre position för förnybara energikällor på institutionella bank- och affärskapitalmarknader samt Samarbete i nät för förnybara energikällor).

Miljöutskottet konstaterar att handlingsplanen är mycket omfattande. Jämfört med grönboken är planen mera konsekvent och konkret. Den utgör ett bra underlag för den strategi som fastställs för gemenskapen. Vid behandlingen av handlingsplanen fäste utskottet uppmärksamhet endast på de frågor som inte har behandlats i utskottets tidigare utlåtande.

För det första konstaterar utskottet att ekologiskt producerad elektricitet i ganska liten omfattning har beaktats i planen. Energins ursprung och produktionssätt har dock börjat intressera konsumenter allt mer. I och med den fria marknaden ökar också energiförbrukarnas påverkningsmöjligheter. Klassificering av energi enligt miljökriterier bör införas som ett positivt styrmedel för främjande av förnybara energiformer. Strategin bör utvecklas på denna punkt, anser utskottet.

För det andra noterar utskottet med tillfredsställelse att i planen ingår åtgärder för förbättrade byggnadsregler och deras effekt på planering av tätorter och landsbygd. Förslagen är både bra och viktiga. När effekterna av byggnadsbestäm-

melserna för planering av tätorter och landsbygd bedöms är det viktigt att observera att också energibehovet för byggande och resor bör samordnas. Den här aspekten tas inte upp i strategin.

För det tredje fäster utskottet uppmärksamhet vid att det i handlingsplanen ingår ett bioenergiinitiativ för samproduktion av elektricitet och värme. Förslagen på denna punkt är viktiga. Finland har specialkompetens inom samproduktion av elektricitet och värme och förslaget ger möjligheter till att utnyttja dessa kunskaper.

Startkampanj

I vitboken föreslås att en speciell startkampanj inleds för att målet att fördubbla marknadsandelen för förnybara energikällor fram till år 2010 uppnås. Nyckelåtgärder i startkampanjen är: en miljon solcellssystem för elkraft, 10 000 MW ny vindkraft och 10 000 MW ny bioenergi samt integrering av förnybara energikällor i 100 samhällen.

Den sammanlagda kostnaden för kampanjen uppgår till cirka 20 miljarder ecu, av vilka 4 miljarder ecu är offentligt stöd. Kampanjen minskar EU:s koldioxidutsläpp med en procent.

Miljöutskottet anser att startkampanjen är mycket viktig och betydelsefull även för Finland. Tyngdpunkten i kampanjen ligger på förnybara energikällor (sol, vind, biobränslen) där Finland har avancerat tekniskt kunnande och export.

Utlåtande

Miljöutskottet anför värdsamt som sitt utlåtande

att det omfattar statsrådets ståndpunkt med de tillägg som har framförts i detta utlåtande om en nationell handlingsplan och utveckling av EU:s strategi i fråga om ekologiskt producerad elektricitet samt om samordning av energibehovet för byggande och resor i planeringen av tätorter och landsbygd.

Helsingfors den 28 april 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Markku Koski /cent
medl. Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
Tarja Kautto /sd
Mari Kiviniemi /cent
Riitta Korhonen /saml
Suvi Lindén /saml

Rauha-Maria Mertjärvi /gröna
Eila Rimmi /vänst
Sakari Smeds /fkf
Hannu Takkula /cent
Pia Viitanen /sd
Ulla-Maj Wideroos /sv
suppl. Raimo Holopainen /sd.